

3. Με την επιφύλαξη άλλων μορφών συνεργασίας, οι οποίες προβλέπονται από την παρούσα συμφωνία, τα μέρη εκφράζουν το ενδιαφέρον τους να εξετάσουν στο μέλλον τη σύναψη πρωτοκόλλων τελωνειακής συνεργασίας και αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής, εντός του θεσμικού πλαισίου που ορίζει το παρόν άρθρο.
4. Τα μέρη καταβάλλουν προσπάθεια να συγκεντρώσουν πόρους τεχνικής βοήθειας για να στηρίξουν την εφαρμογή της συνεργασίας σε τελωνειακά θέματα, καθώς και των κανονισμών για τη διευκόλυνση του εμπορίου βάσει της παρούσας συμφωνίας.

ΑΡΘΡΟ 17

Επενδύσεις

Τα μέρη ενθαρρύνουν τη μεγαλύτερη ροή επενδύσεων με την ανάπτυξη ενός ελκυστικού και σταθερού περιβάλλοντος για τις αμοιβαίες επενδύσεις μέσω ενός συνεκτικού διαλόγου με στόχο την αύξηση της κατανόησης και της συνεργασίας σε θέματα επενδύσεων, με τη διερεύνηση διοικητικών μηχανισμών για τη διευκόλυνση των επενδυτικών ροών και την προαγωγή σταθερών, διαφανών, ανοικτών κανόνων και ίσων όρων ανταγωνισμού για τους επενδυτές τους.

ΑΡΘΡΟ 18

Πολιτική ανταγωνισμού

1. Τα μέρη διατηρούν τη νομοθεσία, τους κανονισμούς και τις αρμόδιες αρχές σε θέματα ανταγωνισμού. Εφαρμόζουν αυτούς τους νόμους με αποτελεσματικό, διαφανή και χωρίς διακρίσεις τρόπο για να ενισχύσουν την ασφάλεια δικαίου στα εδάφη τους.
2. Για το σκοπό αυτό, τα μέρη αναπτύσσουν δραστηριότητες δημιουργίας ικανοτήτων και άλλες δραστηριότητες συνεργασίας για την εκπόνηση και την εφαρμογή νόμων και κανόνων ανταγωνισμού, με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας κεφαλαίων στα μέσα συνεργασίας και τα προγράμματα των μερών.

ΑΡΘΡΟ 19

Υπηρεσίες

Τα μέρη καθιερώνουν τακτικό διάλογο που αποσκοπεί κυρίως στην ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τα αντίστοιχα κανονιστικά πλαίσιά τους για τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών, προωθώντας την αμοιβαία πρόσβαση στις αγορές τους, περιλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εμπορίου, προωθώντας την πρόσβαση στις πηγές κεφαλαίων και τεχνολογίας, καθώς και το εμπόριο υπηρεσιών μεταξύ των δύο περιοχών και στις αγορές τρίτων χωρών.

ΑΡΘΡΟ 20

Προστασία δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν ότι προσδίδουν μεγάλη σημασία στην προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ) και στην πλήρη εφαρμογή των διεθνών δεσμεύσεων για την προστασία των ΔΔΙ, για τη διασφάλιση επαρκούς και αποτελεσματικής προστασίας αυτών των δικαιωμάτων, σύμφωνα με τα σχετικά διεθνή πρότυπα/συμφωνίες, όπως η συμφωνία για τις πτυχές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που αφορούν το εμπόριο (TRIPS) και η Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των νέων ποικιλιών φυτών (UPOV), συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσματικών μέσων εφαρμογής.
2. Τα μέρη συμφωνούν να ενισχύσουν τη συνεργασία για την προστασία και εφαρμογή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, συμπεριλαμβανομένων των κατάλληλων μέσων που διευκολύνουν την προστασία και την καταχώριση των γεωγραφικών ενδείξεων του άλλου μέρους στις περιοχές τους, λαμβάνοντας υπόψη τους διεθνείς κανόνες, τις πρακτικές και τις εξελίξεις σε αυτόν τον τομέα και την αντίστοιχη ικανότητά τους.
3. Η συνεργασία θα υλοποιείται με τρόπους που συμφωνούνται από τα μέρη, περιλαμβανομένης της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών σε θέματα όπως η πρακτική εφαρμογή, η προώθηση, η διάδοση, η ορθολογική οργάνωση, η διαχείριση, η εναρμόνιση, η προστασία και αποτελεσματική εφαρμογή των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, η πρόληψη της κατάχρησης αυτών των δικαιωμάτων και η καταπολέμηση της παραποίησης/απομίμησης και της πειρατείας, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας και ενίσχυσης οργανισμών για τον έλεγχο και την προστασία παρόμοιων δικαιωμάτων.

ΑΡΘΡΟ 21

Ενθάρρυνση της συμμετοχής οικονομικών φορέων

1. Τα μέρη ενθαρρύνουν και διευκολύνουν τη λειτουργία εμπορικών και βιομηχανικών επιμελητηρίων, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ επαγγελματικών ενώσεων των μερών, με στόχο την προώθηση του εμπορίου και των επενδύσεων σε τομείς αμοιβαίου ενδιαφέροντος.
2. Τα μέρη ενθαρρύνουν το διάλογο μεταξύ των ρυθμιστικών οργάνων τους και φορέων του ιδιωτικού τομέα με στόχο τη συζήτηση των πρόσφατων εξελίξεων στους τομείς του εμπορίου και των επενδύσεων, τη διερεύνηση των αναπτυξιακών αναγκών του ιδιωτικού τομέα και την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα πλαίσια πολιτικής για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων.

ΑΡΘΡΟ 22

Διαβουλεύσεις

Για να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η προβλεψιμότητα στις διμερείς εμπορικές σχέσεις τους, τα μέρη συμφωνούν να διαβουλεύονται το συντομότερο δυνατό, εάν το ζητήσει ένα από αυτά, σχετικά με κάθε διαφορά που ανακύπτει ενδεχομένως σε σχέση με το εμπόριο ή συναφή θέματα βάσει του παρόντος τίτλου.

ΤΙΤΛΟΣ V

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

ΑΡΘΡΟ 23

Καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος

Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την καταπολέμηση του οργανωμένου, οικονομικού και χρηματοοικονομικού εγκλήματος και της διαφθοράς. Η εν λόγω συνεργασία αποσκοπεί ιδίως στην εφαρμογή και προώθηση των σχετικών διεθνών προτύπων και πράξεων, όπως της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το διεθνικό οργανωμένο έγκλημα και των συμπληρωματικών πρωτοκόλλων και της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της διαφθοράς, κατά περίπτωση.

ΑΡΘΡΟ 24

Συνεργασία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

1. Τα μέρη συμφωνούν ότι είναι απαραίτητο να καταβάλουν προσπάθειες και να συνεργαστούν για την πρόληψη του κινδύνου κατάχρησης των χρηματοπιστωτικών συστημάτων τους και της νομιμοποίησης εσόδων από όλες τις σοβαρές εγκληματικές δραστηριότητες, με βάση τη σύσταση της ομάδας δράσης για τις χρηματοπιστωτικές δραστηριότητες (FATF).

2. Αμφότερα τα μέρη συμφωνούν να προωθήσουν την κατάρτιση και την τεχνική βοήθεια που αποσκοπούν στην εκπόνηση και εφαρμογή ρυθμίσεων και στην αποτελεσματική λειτουργία μηχανισμών για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Συγκεκριμένα, η συνεργασία θα επιτρέψει τις ανταλλαγές σχετικών πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών των μερών εντός του πλαισίου των νομοθεσιών τους, βάσει των κατάλληλων προτύπων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, ισότιμων με τα πρότυπα που έχουν εγκρίνει τα μέρη και οι διεθνείς οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σε αυτό τον τομέα, όπως η ομάδα δράσης σε χρηματοοικονομικά θέματα (FATF).

ΑΡΘΡΟ 25

Συνεργασία για την καταπολέμηση των παράνομων ναρκωτικών

1. Τα μέρη συνεργάζονται για τη διασφάλιση συνολικής και ισορροπημένης προσέγγισης μέσω της αποτελεσματικής δράσης και του συντονισμού των αρμόδιων αρχών, όπως οι διωκτικές αρχές και οι αρμόδιες αρχές για τα τελωνεία, την υγεία, τη δικαιοσύνη και τις εσωτερικές υποθέσεις και άλλους συναφείς τομείς, με στόχο τη μείωση της προσφοράς (συμπεριλαμβανομένης της παράνομης καλλιέργειας παπαρούνας οπίου και της παραγωγής συνθετικών ναρκωτικών) και της διακίνησης και της ζήτησης παράνομων ναρκωτικών, καθώς και των επιπτώσεών τους στους χρήστες και στην κοινωνία εν γένει, και στην επίτευξη ενός αποτελεσματικότερου ελέγχου των πρόδρομων ουσιών.

2. Τα μέρη συμφωνούν σχετικά με τα μέσα συνεργασίας για την επίτευξη αυτών των στόχων. Τα μέτρα πρέπει να βασίζονται σε από κοινού συμφωνημένες αρχές με βάση τις συναφείς διεθνείς συμβάσεις στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη, την πολιτική διακήρυξη, τη διακήρυξη για τις κατευθυντήριες γραμμές που πρέπει να ακολουθούνται για τη μείωση της ζήτησης των ναρκωτικών και τα μέτρα για την αναβάθμιση της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση του παγκόσμιου προβλήματος των ναρκωτικών που εγκρίθηκαν από την 20ή ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά τον Ιούνιο του 1998, καθώς και την πολιτική διακήρυξη και το σχέδιο δράσης που εγκρίθηκαν από την 52η σύνοδο της επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά τον Μάρτιο του 2009.

3. Η συνεργασία μεταξύ των μερών περιλαμβάνει την παροχή τεχνικής και διοικητικής συνδρομής ιδίως στους ακόλουθους τομείς: εκπόνηση εθνικής νομοθεσίας και πολιτικών· δημιουργία εθνικών οργανισμών και κέντρων ενημέρωσης και παρακολούθησης· κατάρτιση προσωπικού· έρευνα για τα ναρκωτικά· προσπάθειες για τη μείωση της ζήτησης και των βλαβερών συνεπειών από τα ναρκωτικά και δικαστική και αστυνομική συνεργασία και αποτελεσματικός έλεγχος των πρόδρομων ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παράνομη παρασκευή ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών. Μετά από συμφωνία των μερών, μπορούν να περιληφθούν και άλλοι τομείς συνεργασίας.

ΑΡΘΡΟ 26

Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για τη βελτίωση του επιπέδου προστασίας των προσωπικών δεδομένων με βάση τα υψηλότερα διεθνή πρότυπα, κατά περίπτωση, όπως αυτά που περιέχονται στις διεθνείς πράξεις, εφόσον αυτές εφαρμόζονται στα μέρη.

2. Η συνεργασία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την τεχνική βοήθεια υπό μορφή ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειρογνωσίας.

ΤΙΤΛΟΣ VI

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΆΛΛΟΙ ΤΟΜΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΡΘΡΟ 27

Συνεργασία σε θέματα μετανάστευσης

1. Τα μέρη επιβεβαιώνουν τη σημασία των κοινών προσπάθειών τους για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών μεταξύ των εδαφών τους. Έχοντας ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας, καθιερώνουν συνολικό διάλογο σχετικά με όλα τα ζητήματα που αφορούν τη μετανάστευση. Τα θέματα της μετανάστευσης περιλαμβάνονται στις εθνικές στρατηγικές οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης των χωρών καταγωγής, διαμετακόμισης και προορισμού των μεταναστών.
2. Η συνεργασία μεταξύ των μερών πρέπει να βασίζεται σε συγκεκριμένη αξιολόγηση των αναγκών που διεξάγεται με βάση την αμοιβαία διαβούλευση των μερών και εφαρμόζεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της Ένωσης και την εθνική νομοθεσία. Η συνεργασία θα εστιάζεται, μεταξύ άλλων, στα εξής:
 - α) την αντιμετώπιση των βασικών αιτίων που προκαλούν τη μετανάστευση,

- β) την ανάπτυξη συνολικού διαλόγου για τη νόμιμη μετανάστευση με στόχο, με αμοιβαία συμφωνία, τη δημιουργία μηχανισμών για την προώθηση ευκαιριών νόμιμης μετανάστευσης·
- γ) την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών αναφορικά με την τήρηση και εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών που υπεγράφη στις 28 Ιουλίου 1951 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και του Πρωτοκόλλου αυτής που υπεγράφη στις 31 Ιανουαρίου 1967, και ιδίως των αρχών της «μη επαναπροώθησης» και του «εκούσιου επαναπατρισμού»·
- δ) τους κανόνες εισδοχής καθώς και δικαιώματα και το καθεστώς των προσώπων που γίνονται δεκτά, τη δίκαιη μεταχείριση και ένταξη μη υπηκόων που διαμένουν νόμιμα, την εκπαίδευση και κατάρτιση, μέτρα καταπολέμησης του ρατσισμού και της ξενοφοβίας·
- ε) τη χάραξη αποτελεσματικής και προληπτικής πολιτικής κατά της παράνομης μετανάστευσης, της παράνομης διακίνησης μεταναστών και εμπορίας ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων τρόπων για την καταπολέμηση των δικτύων παράνομης διακίνησης και εμπορίας ανθρώπων και της προστασίας των θυμάτων αυτής της διακίνησης·
- στ) την επιστροφή υπό ανθρώπινες και αξιοπρεπείς συνθήκες των προσώπων που διαμένουν παράνομα, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της εκούσιας επιστροφής και της επανεισδοχής αυτών των προσώπων, σύμφωνα με την παράγραφο 3·
- ζ) τα ζητήματα που εντοπίζονται ως αμοιβαίου ενδιαφέροντος στον τομέα των θεωρήσεων εισόδου και της ασφάλειας των ταξιδιωτικών εγγράφων·
- η) τα ζητήματα που εντοπίζονται ως αμοιβαίου ενδιαφέροντος στον τομέα των συνοριακών ελέγχων·
- θ) τη δημιουργία τεχνικών και ανθρώπινων ικανοτήτων.

3. Στο πλαίσιο της συνεργασίας για την πρόληψη και τον έλεγχο της παράνομης μετανάστευσης και με την επιφύλαξη της ανάγκης προστασίας των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων, τα μέρη συμφωνούν επίσης ότι:

- α) αφού επιβεβαιώσουν οι αρμόδιες αρχές του Βιετνάμ τη βιετναμική εθνικότητα ενός υπό επανεισδοχή προσώπου, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή τις συναφείς υφιστάμενες συμφωνίες, το Βιετνάμ δέχεται την επανεισδοχή κάθε υπηκόου του ο οποίος βρίσκεται παράνομα στο έδαφος ενός κράτους μέλους, μετά από αίτημα των αρμόδιων αρχών αυτού του κράτους και το συντομότερο δυνατό.
- β) αφού επιβεβαιώσουν οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους την εθνικότητα ενός υπό επανεισδοχή προσώπου σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή τις συναφείς υφιστάμενες συμφωνίες, κάθε κράτος μέλος δέχεται την επανεισδοχή κάθε υπηκόου του ο οποίος βρίσκεται παράνομα στο έδαφος του Βιετνάμ, μετά από αίτηση των αρμόδιων αρχών του Βιετνάμ και το συντομότερο δυνατό.

Τα μέρη εφοδιάζουν τους υπηκόους τους με τα κατάλληλα έγγραφα ταυτότητας γι' αυτούς τους σκοπούς. Όταν το υπό επανεισδοχή πρόσωπο δεν κατέχει έγγραφα ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία της εθνικότητάς του, οι αρμόδιες αρχές του οικείου κράτους μέλους ή του Βιετνάμ, προβαίνουν, κατόπιν αιτήσεως του Βιετνάμ ή του οικείου κράτους μέλους, στις αναγκαίες ρυθμίσεις για να καθορίσουν κατόπιν συνεντεύξεως την εθνικότητά του.

4. Με την επιφύλαξη των αντίστοιχων νόμων και διαδικασιών, τα μέρη ενισχύουν τη συνεργασία τους σε θέματα επανεισδοχής με στόχο, μετά από αίτηση ενός εκ των δύο μερών και με αμοιβαία συμφωνία, τη διαπραγμάτευση για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και του Βιετνάμ για την επανεισδοχή των υπηκόων τους.

ΑΡΘΡΟ 28

Εκπαίδευση και κατάρτιση

1. Τα μέρη συμφωνούν να προωθήσουν τη συνεργασία στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, με το δέοντα σεβασμό της πολυμορφίας τους, ούτως ώστε να ενισχυθούν η αμοιβαία κατανόηση και η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ευκαιρίες εκπαίδευσης στην ΕΕ και στο Βιετνάμ.
2. Τα μέρη δίνουν επιπλέον έμφαση στα μέτρα που στοχεύουν στη δημιουργία δεσμών μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικευμένων οργανισμών και ευνοούν τις ανταλλαγές πληροφοριών, τεχνογνωσίας, σπουδαστών, εμπειρογνομόνων και τεχνικών πόρων, αξιοποιώντας τις διευκολύνσεις που προσφέρουν τα προγράμματα της Ένωσης στη Νοτιοανατολική Ασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης καθώς και την εμπειρία που έχουν αποκτήσει και τα δύο μέρη σε αυτό τον τομέα.
3. Τα δύο μέρη συμφωνούν να προωθήσουν την εφαρμογή σχετικών προγραμμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως το πρόγραμμα Erasmus Mundus και προγράμματα εκπαίδευσης διερμηνέων συνεδρίων και να ενθαρρύνουν τη συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της ΕΕ και του Βιετνάμ για απονομή κοινών πτυχίων και την εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας με στόχο την ενθάρρυνση της πανεπιστημιακής συνεργασίας και κινητικότητας.

4. Τα μέρη συμφωνούν ακόμη να ξεκινήσουν διάλογο σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος που αφορούν τον εκσυγχρονισμό του συστήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία θα περιλαμβάνει κυρίως μέτρα τεχνικής βοήθειας που αποσκοπούν, μεταξύ άλλων, στη βελτίωση του πλαισίου ειδίκευσης και τη διασφάλιση της ποιότητας.

ΑΡΘΡΟ 29

Υγεία

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν στον τομέα της υγείας με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, κυρίως ενισχύοντας το σύστημα υγείας που περιλαμβάνει την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την ασφάλιση υγείας.
2. Η συνεργασία υλοποιείται κυρίως με:
 - α) προγράμματα που αποσκοπούν στην ενίσχυση του τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των συστημάτων υγείας, των υπηρεσιών υγείας και των συνθηκών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας·
 - β) κοινές δραστηριότητες στον τομέα της επιδημιολογίας, συμπεριλαμβανομένης της συνεργασίας για την έγκαιρη πρόληψη και τον έλεγχο επιδημιών, όπως η γρίπη των πτηνών και η πανδημία γρίπης και άλλες σοβαρές μεταδοτικές ασθένειες·
 - γ) διεθνείς συμφωνίες για την υγεία, ιδίως τη σύμβαση-πλαίσιο για τον έλεγχο του καπνού και τον Διεθνή Υγειονομικό Κανονισμό·

- δ) τα πρότυπα ασφάλειας των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένου ενός δικτύου αυτόματου ελέγχου των εισαγωγών τροφίμων, σύμφωνα με το άρθρο 14.
 - ε) της ανταλλαγής πληροφοριών και εμπειριών σχετικά με τις πολιτικές και τους κανονισμούς για το φαρμακευτικό και ιατρικό εξοπλισμό, στο πλαίσιο αμοιβαίας συμφωνίας.
 - στ) την πρόληψη και τον έλεγχο μη μεταδοτικών ασθενειών με την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών, την προώθηση υγιεινού τρόπου ζωής, την αντιμετώπιση των κυριότερων παραγόντων που καθορίζουν την κατάσταση της υγείας, καθώς και την επιτήρηση και διαχείριση αυτών των ασθενειών.
3. Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία του περαιτέρω εκσυγχρονισμού του τομέα της υγείας και συμφωνούν να ενισχύσουν τη δημιουργία ικανοτήτων και την τεχνική βοήθεια στον τομέα της υγείας.

ΑΡΘΡΟ 30

Περιβάλλον και φυσικοί πόροι

1. Τα μέρη συμφωνούν σχετικά με την ανάγκη αειφόρου διατήρησης και διαχείρισης των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας ως βάσης για την ανάπτυξη των σημερινών και μελλοντικών γενεών.

2. Τα μέρη συμφωνούν ότι η συνεργασία σε αυτό τον τομέα θα προασπίσει τη διατήρηση και βελτίωση του περιβάλλοντος στην προσπάθεια εξασφάλισης της αειφόρου ανάπτυξης. Τα συμπεράσματα της παγκόσμιας διάσκεψης κορυφής για την αειφόρο ανάπτυξη θα ληφθούν υπόψη σε όλες τις δραστηριότητες των μερών βάσει της παρούσας συμφωνίας.
3. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν για την αναβάθμιση της αμοιβαίας υποστήριξης των περιβαλλοντικών πολιτικών και για την ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων σε όλους τους τομείς συνεργασίας.
4. Τα μέρη δεσμεύονται να συνεχίσουν και να ενισχύσουν τη συνεργασία τους ειδικά για:
 - α) την προώθηση της ενεργού συμμετοχής τους στην εφαρμογή πολυμερών περιβαλλοντικών συμφωνιών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη, περιλαμβανομένης της Σύμβασης της Βασιλείας, της Σύμβασης της Στοκχόλμης και της Σύμβασης του Ρότερνταμ·
 - β) την ευαισθητοποίηση σε περιβαλλοντικά θέματα και την ενθάρρυνση της συμμετοχής τοπικών παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των αυτόχthonων και τοπικών κοινοτήτων στις προσπάθειες προστασίας του περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης.
 - γ) την προώθηση και ανάπτυξη φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών, προϊόντων και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης κανονιστικών μέσων και μέσων που βασίζονται στην αγορά·

- δ) την πρόληψη της παράνομης διασυνοριακής μεταφοράς αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων των επικίνδυνων αποβλήτων και των ουσιών που καταστρέφουν τη στοιβάδα του όζοντος·
- ε) τη βελτίωση της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα, την ασφαλή για το περιβάλλον διαχείριση των αποβλήτων, την ασφάλεια των χημικών ουσιών, την αειφόρο και ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων και την προώθηση της βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής·
- στ) την αειφόρο ανάπτυξη και προστασία των δασών, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της αειφόρου διαχείρισης των δασών, της δασικής πιστοποίησης, μέτρων για την καταπολέμηση της παράνομης υλοτομίας και της εμπορίας ξυλείας και την ένταξη της ανάπτυξης των δασών στην ανάπτυξη των τοπικών κοινοτήτων·
- ζ) την αποτελεσματική διαχείριση εθνικών δρυμών και την αναγνώριση και διατήρηση των περιοχών βιοποικιλότητας και των ευάλωτων οικοσυστημάτων, με τη δέουσα μέριμνα για τις τοπικές και αυτόχθονες κοινότητες που ζουν σε αυτές ή κοντά σε αυτές τις περιοχές·
- η) την προστασία και διατήρηση του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος με την προώθηση της αποτελεσματικής διαχείρισης των θαλάσσιων πόρων, με στόχο την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης του θαλάσσιου περιβάλλοντος·
- θ) την προστασία του εδάφους, τη διατήρηση των λειτουργιών του εδάφους και την αειφόρο διαχείριση της γης·
- ι) την αναβάθμιση της ικανότητας διαχείρισης της γης, τη διαφανή οικονομική διαχείριση της γης και την ασφαλή λειτουργία της αγοράς ακινήτων με βάση την αρχή της αειφόρου διαχείρισης της γης και των ίσων δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων, έτσι ώστε να διασφαλιστούν η αποτελεσματική χρήση και η περιβαλλοντική προστασία για την αειφόρο ανάπτυξη.

5. Για τους ανωτέρω λόγους, τα μέρη αποσκοπούν στην ενίσχυση της συνεργασίας σε διμερή και πολυμερή πλαίσια, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας, με στόχο την προώθηση της ανάπτυξης, τη μεταφορά και τη χρησιμοποίηση φιλικών προς το περιβάλλον τεχνολογιών καθώς και πρωτοβουλιών και συμφωνιών εταιρικής σχέσης που βασίζονται στην αρχή του αμοιβαίου οφέλους για την ταχεία επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων της χιλιετίας.

ΑΡΘΡΟ 31

Συνεργασία για την κλιματική αλλαγή

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργαστούν για να επιταχύνουν την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της στην υποβάθμιση και ένδεια του περιβάλλοντος, να προωθήσουν πολιτικές για να περιορίσουν την κλιματική αλλαγή και να προσαρμοστούν στις αρνητικές συνέπειες της κλιματικής αλλαγής, ιδίως στην άνοδο της στάθμης των θαλασσών, και να θέσουν τις οικονομίες τους σε τροχιά αειφόρου ανάπτυξης με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

2. Οι στόχοι της συνεργασίας είναι οι ακόλουθοι:

- α) η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής, με γενικό στόχο τη μετάβαση σε ασφαλείς και βιώσιμες οικονομίες χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων περιορισμού των επιπτώσεων, σύμφωνα με τις αρχές της σύμβασης-πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την κλιματική αλλαγή (UNFCCC).
- β) η βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων των οικονομιών τους με την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, της εξοικονόμησης ενέργειας και της χρήσης ασφαλών και αειφόρων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και τη μετάβαση σε μια γενιά φιλική προς το περιβάλλον που θα συμβάλει στο να τεθούν τα θεμέλια για μια επανάσταση πράσινης ενέργειας.

- γ) η προώθηση μέσων βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής στις οικονομίες τους που θα συμβάλουν στην ελαχιστοποίηση των πιέσεων στα οικοσυστήματα, ιδίως στα εδάφη και το κλίμα·
 - δ) η προσαρμογή στην αναπόφευκτη και δυσμενή επίπτωση της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης μέτρων προσαρμογής στις στρατηγικές οικονομικής μεγέθυνσης και ανάπτυξης των μερών και του σχεδιασμού σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα.
3. Για την επίτευξη των στόχων της παραγράφου 2, τα μέρη:
- α) εντείνουν τον πολιτικό διάλογο και τη συνεργασία σε τεχνικό επίπεδο·
 - β) προωθούν τη συνεργασία σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης (E&A) και σε τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών·
 - γ) ενισχύουν τη συνεργασία για τη λήψη των κατάλληλων μέτρων μετριασμού των επιπτώσεων σε εθνικό επίπεδο, για αναπτυξιακά σχέδια χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, εθνικά προγράμματα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, καθώς και για τη μείωση του κινδύνου φυσικών καταστροφών·
 - δ) ενθαρρύνουν τη δημιουργία ικανοτήτων και τη θεσμική ενίσχυση για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της κλιματικής αλλαγής·
 - ε) προωθούν μέτρα ευαισθητοποίησης, ιδίως των πιο ευάλωτων πληθυσμών και αυτών που ζουν στις ευάλωτες περιοχές και διευκολύνουν τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

ΑΡΘΡΟ 32

Γεωργία, δασοκομία, κτηνοτροφία, αλιεία και αγροτική ανάπτυξη

1. Τα μέρη συμφωνούν να ενισχύσουν τη συνεργασία, μέσω του ενισχυμένου διάλογου και της ανταλλαγής εμπειριών, στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας και της αγροτικής ανάπτυξης, ιδίως όσον αφορά τις ακόλουθες πτυχές:

- α) τη γεωργική πολιτική και τις διεθνείς προοπτικές της γεωργίας εν γένει·
- β) τη διευκόλυνση των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των μερών σε φυτά και ζώα και τα προϊόντα τους και τη ανάπτυξη και προώθηση της αγοράς·
- γ) την αναπτυξιακή πολιτική σε αγροτικές περιοχές·
- δ) την πολιτική για τη διασφάλιση της ποιότητας των φυτών, των ζώων και των υδρόβιων προϊόντων, και ιδίως των προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων και της βιολογικής παραγωγής· την εμπορία ποιοτικών προϊόντων, κυρίως βιολογικών και προϊόντων γεωγραφικής ένδειξης (σήμανση, πιστοποίηση και έλεγχος)·
- ε) την καλή μεταχείριση των ζώων·
- στ) την ανάπτυξη της αειφόρου και φιλικής προς το περιβάλλον γεωργίας και τη μεταφορά βιοτεχνολογιών·

- ζ) τη στήριξη της αειφόρου και υπεύθυνης μακροπρόθεσμης πολιτικής για τους θαλάσσιους πόρους και την αλιεία, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης και της διαχείρισης των παράκτιων και θαλάσσιων πόρων·
 - η) την προώθηση προσπαθειών για την πρόληψη και την καταπολέμηση των παράνομων, αδήλων και ρυθμιζόμενων πρακτικών αλιείας και της παράνομης υλοτόμησης και εμπορίας δασικών προϊόντων με την επιβολή της δασικής νομοθεσίας, τη διακυβέρνηση και το εμπόριο (FLEGT) και την εθελοντική συμφωνία εταιρικής σχέσης·
 - θ) την έρευνα για την κληρονομικότητα, την επιλογή ποικιλιών ζώων και φυτών, συμπεριλαμβανομένων της βελτίωσης της ποιότητας του ζωικού κεφαλαίου και της έρευνας για τις ζωοτροφές και τη διατροφή χερσαίων και υδρόβιων ζώων·
-
- (ι) τον περιορισμό των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη γεωργική παραγωγή και τη μείωση της φτώχειας στις απομακρυσμένες και αγροτικές περιοχές·
 - (ια) τη στήριξη και προώθηση της αειφόρου διαχείρισης των δασών, περιλαμβανομένης της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και του μετριασμού των αρνητικών επιπτώσεων.

2. Τα μέρη συμφωνούν να εξετάσουν τις δυνατότητες τεχνικής βοήθειας στην παραγωγή φυτών και ζώων, που περιλαμβάνει αλλά δεν περιορίζεται στη βελτίωση της παραγωγικότητας των ζώων και των φυτών και της ποιότητας των προϊόντων, και συμφωνούν ακόμη να εξετάσουν την εφαρμογή προγραμμάτων δημιουργίας ικανοτήτων που αποσκοπούν στη δημιουργία διαχειριστικών ικανοτήτων σε αυτόν τον τομέα.

ΑΡΘΡΟ 33

Συνεργασία για την ισότητα των φύλων

1. Τα μέρη συνεργάζονται για την ενίσχυση των πολιτικών και προγραμμάτων σε θέματα ισότητας των φύλων, καθώς και για τη δημιουργία θεσμικών και διοικητικών ικανοτήτων και τη στήριξη της εφαρμογής των εθνικών στρατηγικών για την ισότητα των φύλων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων και της χειραφέτησης των γυναικών, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ισότιμη συμμετοχή ανδρών και γυναικών σε όλους τους τομείς της οικονομικής, πολιτιστικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής. Ειδικότερα, η συνεργασία θα εστιάζεται στη βελτίωση της πρόσβασης των γυναικών στους απαραίτητους πόρους για την πλήρη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους.
2. Τα μέρη θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός κατάλληλου πλαισίου:
 - α) για να διασφαλιστεί ότι τα ζητήματα ισότητας των φύλων ενσωματώνονται δεόντως σε όλες τις αναπτυξιακές στρατηγικές, πολιτικές και προγράμματα·
 - β) για την ανταλλαγή εμπειριών και προτύπων όσον αφορά την προώθηση της ισότητας των φύλων και την προώθηση της λήψης θετικών μέτρων υπέρ των γυναικών.

ΑΡΘΡΟ 34

Συνεργασία για την αντιμετώπιση των καταλοίπων του πολέμου

Τα μέρη αναγνωρίζουν τη σημασία της συνεργασίας για την εκκαθάριση ναρκοπεδίων, βομβών και άλλων μη εκραγέντων μηχανισμών και την τήρηση των διεθνών συνθηκών στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη, λαμβάνοντας υπόψη τις λοιπές συναφείς διεθνείς πράξεις. Τα μέρη συμφωνούν, κατά συνέπεια, να συνεργάζονται με:

- α) την ανταλλαγή εμπειριών και τον διάλογο, τη βελτίωση της ικανότητας διαχείρισης και της κατάρτισης εμπειρογνομόνων, ερευνητών και ειδικευμένων εμπειρογνομόνων, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας για τη δημιουργία ικανοτήτων στο πλαίσιο των εγχώριων διαδικασιών τους για την αντιμετώπιση των ανωτέρω ζητημάτων·
- β) την επικοινωνία και εκπαίδευση για την πρόληψη ατυχημάτων που προκαλούνται από βόμβες και νάρκες, την αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη των θυμάτων από βόμβες και νάρκες.

ΑΡΘΡΟ 35

Συνεργασία για τα ανθρώπινα δικαιώματα

1. Τα μέρη συμφωνούν να συνεργάζονται για την προώθηση και προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, καθώς και για την εφαρμογή των διεθνών πράξεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη.

Για το σκοπό αυτό παρέχεται τεχνική βοήθεια.